

Рихтер и еих шарбага

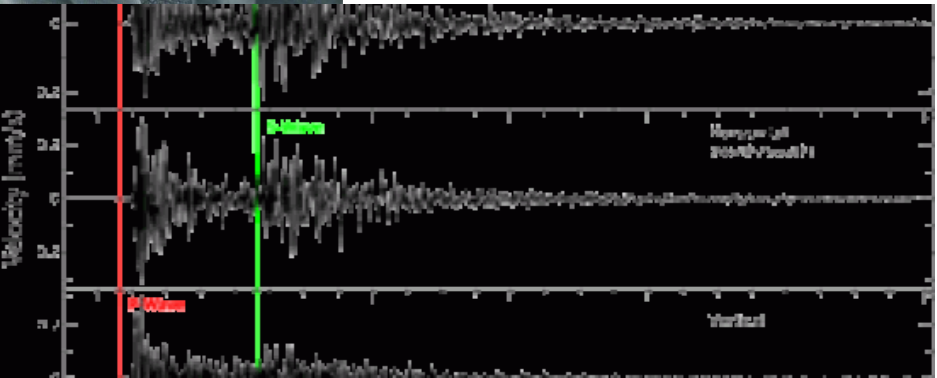

XI

Рихтер и еихшарбага

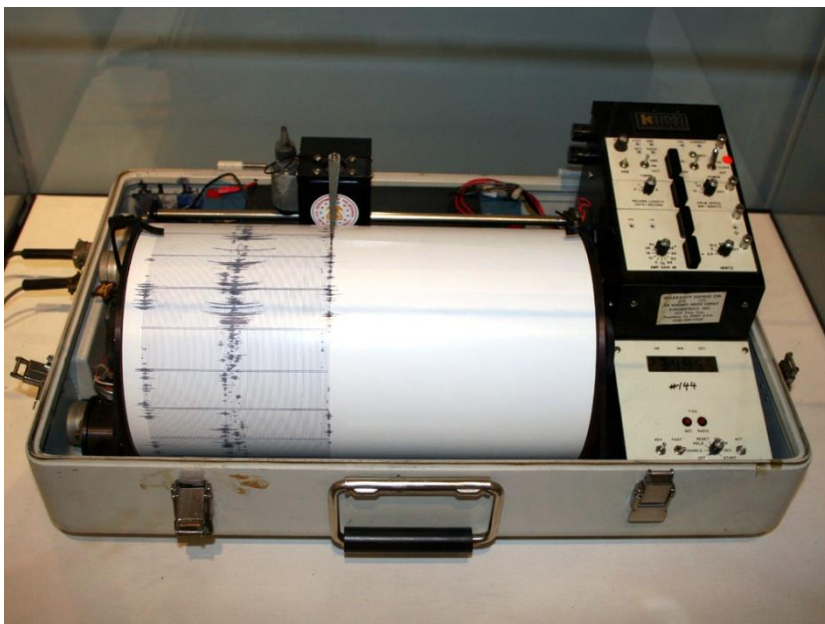
Рихтер иеихшарбага ашэагатэ еихшарбагоуп. Рихтер еихшарбага ихэыцит Америкатэ атцарадырѳы Чарлз Рихтер. Рихтер иеихшарбагала иршэоит адгьыл атысра амчыхара асеисмограф акны. Асеисмограф адгьылтысра аѳэѳэара зларшэо маѳэаруп.

Рихтер иеихшарбагала ирдыруеит шака амчхара амоу адгьылтысра. Рихтер иеихшарбага шыақэгылоуп 9 шэага ак рыла. Рихтер иеихшарбага ак мхылдызтэуп.

1. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – ауаа уи ирыздыруам. Асеисмологцәа роуп издырыр зылшо.
2. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – аргылара хракқәа ирдырыр рылшоит, ауааы мацк идыруеит.
3. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – ауаа атц-ысра рдыруеит. Адгьылтцысра арбгара канатом.
4. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра - йкнахау амаҗәақәа тцысуеит. Ижәытәу аргыларақәа шыоуки аршыар алшоит.
5. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – акыр иҗәҗәоу адгьылтцысроуп. Атцысра аөнүцкәи, адәахыи иудыр-уеит.
Аҗәенцъырқәа архыцъхыцъуеит. Лассы аргыларақәа аҗырхага роуеит.
6. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – иҗәҗәоу адгьылтцысра ауп – атызқәа шыоит, ажәытә аргыларақәа реихарак арбгоит, аҗыц аргыларақәагы аҗырхага рнаҗар алшоит.
7. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра – даараза иҗәҗәоу адгьылтцысра ауп – адгьыл еикәшьшыар кал-оит, атзамцқәагы, аөнқәа арбгоит. Ауаа рыҗыста-заара ашәарта иҗанаргылоит.
8. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра - арбгара амч-хара амоуп, аргыларақәа бгоит, адгьыл еикәшьш-ыоит, аҗырыарреи, азҗачқәеи цәыртцуеит.

9. Могнитуда амчхаратә адгьылтцысра - зеггы реи-
хаза ибәбәоу адгьылтцысра ауп. Адгьыл ацәкә-
ырҕа еигъш ацысра иалагоит, ақытақәа ызуеит,
ицәыртцуеит аҕыц амҕакәеи, азқәеи, авулкан
тыҕырыггы калоит. Аргыларакәа зеггы бгоит.

Лассы адгьылтцысра амчхара ашәаразы рхы
иадырхәоит абалл. Абалл амчхара ашәага акузам.
Абалл ала иршәоит адгьылтцысра иҕанатцо анырра
ауаҕы изы, аргыларазы, ақәыҕшыразы.

Адгьылтцысра амчхара аанаргъшуеит амгнитуда. Асеисмограф адгьылтцысра аамта аанаргъшоит, шаќа магнитудатә амчхара амаз адгьылтцысра. Уи аамышьтахь идырхоит, шаќа иргъырхагахаз адгьылтцысра ауааи, аргылараќәеи. Адгьылтцысра ала уи амчхара абалл ала иршәоит.

Ииашоуп ахәамта: “иќалит 4 амагнитудтәи амчхара змаз адгьылтцысра Рихтер иеихшарбагала”.

Ииашам ахәара: “иќалит 4 балл амчхара змаз адгьылтцысра Рихтер иеихшарбагала”.